

HISTÒRIA D'ESPANYA DEL SEGLE XX (I)

Codi: 28833 (grup 2)

Professora: Martí Marin Corbera

Curs 2005-2006 (1r quadrimestre)

Tipus d'assignatura: Optativa

Número de crèdits: 6

OBJECTIUS GENERALS DE L'ASSIGNATURA

L'estudiant hauria d'assolir un coneixement bàsic dels esdeveniments que marcaren la primera part del segle XX a Espanya, des de la crisi del 1898 fins a l'acabament de la Guerra Civil, així com de la complexitat de les interpretacions ideològiques i historiogràfiques d'aquests fets. L'estudiant haurà de ser capaç d'analitzar críticament materials que tinguin a veure amb el contingut de l'assignatura, ja es tracti de fonts (primaris) o d'elaboracions (secundaris).

TEMARI

1. Introducció: continuïtats i discontinuïtats, tòpics i interpretacions sobre el període. El sistema polític: model liberal/model democràtic/model autoritari. El sistema econòmic: un capitalisme relativament avançat. La societat del primer terç del segle: diversitat, complexitat, modernització.

2. La monarquia liberal, 1898-1923. El joc polític del període liberal: els partits dinàstics i les diferents oposicions i alternatives (reformisme, republicanisme, regionalisme, tradicionalisme, socialdemocràcia, anarquisme). Els conflictes socials: sindicats i patronal; la lluita per la propietat de la terra; autonomisme i centralisme; clericalisme i anticlericalisme; militarisme i antimilitarisme.

3. La dictadura de Primo de Rivera, 1923-1930. L'experiment autocràtic en el context d'entreguerres. Les bases socials i polítiques de la dictadura. La transformació de les oposicions sota la dictadura. Evolució política del període. L'aparent congelació dels conflictes socials. La crisi: de dictador en dictador fins a la democràcia.

4. La II República, 1931-1936. Un període democràtic. L'estructura de partits i l'evolució política en el bienni reformador, 1931-33. L'estructura de partits i l'evolució política en l'anomenat *bienni negre*, 1933-35. Els conflictes socials i polítics en democràcia. Revolució i contrarrevolució: anarquisme, marxisme i feixisme. Sota el signe del Front Popular, 1935-36.

5. La Guerra Civil, 1936-1939. Les tres vessants interpretatives del conflicte civil: el *movimiento nacional* i la *crusada*, la *guerra fratricida* (*no fue posible la paz* i totes les variants), *guerra i revolució* (antifeixisme, revolucionarisme i frontpopulisme). Un cop d'estat fracassat. Del cop d'estat a la guerra: l'empat tècnic i la presumpta *no intervenció* internacional. Evolució militar del conflicte. Evolució socio-política del bàndol frontpopulista. Evolució socio-política del bàndol *nacional*.

BIBLIOGRAFIA DE LECTURA OBLIGATÒRIA PER TEMES:

1. Introducció.

RIQUER, Borja de; "La feble nacionalització espanyola del segle XIX", dins *Identitats contemporànies: Catalunya i Espanya*, Eumo, Vic, 2000, pp.21-43.

ARCHILÉS, Ferran i MARTÍ, Manuel; "Un país tan extraño como cualquier otro: la construcción de la identidad nacional española contemporánea", dins ROMEO, M.C. i SAZ, I. (eds.), *El Siglo XX. Historiografía e historia*, Publicacions de la Universitat de València, 2002, pp.245-278.

SERRANO, Carlos; "Cambios de banderas" i "En busca de una fiesta nacional", dins *El nacimiento de Carmen. Símbolos, mitos y nación*, Taurus, Madrid, 1999, pp.77-105 i 313-329.

2. La monarquia liberal, 1898-1923.

REIG, Ramir; "El fracàs de la burgesia urbana a València. Notes sobre la política municipal del blasquisme (1901-1911)" a *Recerques*, núm.15, pp.133-158.

ELORZA, Antonio, ARRANZ, Luis i DEL REY, Fernando; “Liberalismo y corporativismo en la crisis de la Restauración” dins J.L.GARCÍA DELGADO (ed.), *La crisis de la Restauración. España entre la Primera Guerra Mundial y la II República*, Siglo XXI, Madrid, 1986, pp.5-50.

3. La dictadura de Primo de Rivera, 1923-1930.

GONZÁLEZ CALLEJA, Eduardo; “La defensa armada del «orden social» durante la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930)”, dins J.L.GARCÍA DELGADO (ed.), *Espanya entre dos siglos (1875-1931). Continuidad y cambio*, Siglo XXI, Madrid, 1991, pp.61-108.

UCELAY, Enric; “Les opcions polítiques bàsiques de l’oposició a la Dictadura de Primo de Rivera, 1923-1931”, dins R.AMIGÓ, J.TOUS i E.UCELAY, *Evarist Fàbregas i el seu temps*, Edicions del Centre de Lectura, Reus, 1990, pp.43-85.

4. La II República, 1931-1936.

JULIÀ, Santos; “Objetivos políticos de la legislación laboral” dins J.L.GARCÍA DELGADO (ed.), *La II República española. El primer bienio*, Siglo XXI, Madrid, 1987, pp.27-47.

TAVERA, Susanna; “La historia del anarquismo español: una encrucijada interpretativa nueva”, *Ayer*, núm.45, 2002, pp.13-37.

UCELAY, Enric; “José María Gil-Robles y Quiñones”, dins J.A.MELLÓN i M.CAMINAL (eds.), *Pensamiento político en la España Contemporánea, 1800-1950*, Teide, Barcelona, 1992, pp.937-958.

5. La Guerra Civil, 1936-1939.

MORADIELLOS, Enrique (ed); “Dossier: La Guerra Civil”, *Ayer*, núm.50, 2003, pp.11-232.

RIQUER, Borja de; “Aproximació al paper de les forces polítiques i sindicals”, dins DD.AA.; *Catalunya i la Guerra Civil (1936-1939)*, Publicacions de l’Abadia de Montserrat, Barcelona, 1988, pp.83-98.

BIBLIOGRAFIA DE CONSULTA: És molt recomanable (però no obligatori) seguir l’assignatura a partir d’alguns dels manuals aquí llistats per tal d’omplir els buit d’informació purament factuais que l’estudiant pugui tenir.

BALFOUR, Sebastian; *El fin del Imperio Español(1898-1923)*, Crítica, Barcelona, 1997.

BALFOUR, Sebastian; *Abrazo mortal. De la guerra colonial a la Guerra Civil en España y Marruecos, 1909-1939*, Península, Barcelona, 2002.

BEN AMÍ, Shlomo; *La Dictadura de Primo de Rivera, 1923-1930*, Planeta, Barcelona, 1983.

GÓMEZ NAVARRO, José Luis; *El régimen de Primo de Rivera: reyes, dictaduras y dictadores*, Cátedra, Madrid, 1991.

JACKSON, Gabriel; *La República española y la guerra civil, 1931-1939*, Crítica, Barcelona, 1990 [1967].

JIMÉNEZ BLANCO, José Ignacio; “Introducción” dins R.GARRABOU, C.BARCIELA i J.I.JIMÉNEZ BLANCO (eds.), *Historia Agraria de la España Contemporánea. 3. El fin de la agricultura tradicional (1900-1960)*, Crítica, Barcelona, 1986, pp.9-141.

MALERBE, Pierre; TUÑÓN DE LARA, Manuel et al.; *La crisis del estado: dictadura, república, guerra (1923-1939)*, vol.IX de la “Historia de España” dirigida per Manuel Tuñón de Lara, Labor, Barcelona, 1981.

MARTÍNEZ CUADRADO, Miguel; *La burguesía conservadora (1874-1931)*, vol.VI de la “Historia de España Alfaguara”, Alianza, Madrid, 1973.

NADAL, Jordi; CARRERAS, Albert i SUDRIÀ, Carles (eds.); *La economía española en el siglo XX. Una perspectiva histórica*, Ariel, Barcelona, 1987.

PRESTON, Paul; *La destrucción de la democracia en España: reforma, reacción y revolución en la Segunda República*, Alianza, Madrid, 1987 [1978].

SECO SERRANO, Carlos; *La España de Alfonso XIII: el estado y la política (1902-1931). De los comienzos del reinado a los problemas de la postguerra (1902-1922)*, vol.38-1 de la “Historia de España” fundada per R.Menéndez Pidal, Espasa-Calpe, Madrid, 1995.

SECO SERRANO, Carlos i TUSELL, Javier; *La España de Alfonso XIII: el estado y la política (1902-1931). Del plano inclinado a la dictadura al final de la monarquía (1923-1931)*, vol.38-2 de la “Historia de España” fundada per R.Menéndez Pidal, Espasa-Calpe, Madrid, 1995.

RUIZ, David; “España, 1902-1931: vida política, social y cultural” dins *Revolución burguesa, oligarquía y constitucionalismo (1834-1923)*, vol.VIII de la “Historia de España” dirigida per Manuel Tuñón de Lara, Labor, Barcelona, 1981, pp.459-527.

TUÑÓN DE LARA, Manuel; *La II República*, Siglo XXI, Madrid, 1976.

AVALUACIÓ:

a) Un examen escrit al final del curs que inclourà qüestions temàtiques i d'anàlisi de materials al 50%. Durant el curs –en hores de tutoria integrada- es faran exercicis d'anàlisi de materials per tal que cada estudiant pugui comprovar l'adequació entre el que pensa que pot ser aquesta part de l'examen i el que ha de ser en realitat. L'examen significarà un 75% de la nota final.

b) De forma obligatòria es realitzarà un treball, les característiques i les instruccions sobre el qual es donaran a classe oportunament. El treball significarà un 25% de la nota final.